

Grau en Antropologia Social i Cultural

GUIA DOCENT

Codi assignatura: 101246

Nom assignatura: Migracions i relacions interculturals

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Migracions i relacions interculturals
Codi	101246
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	4rt curs; 2n semestre
Horari	Dll-Dx, 11:30-13:00h.
Lloc on s'imparteix	Facultat o Escola (l'aula apareixerà als horaris)
Llengües	Català i Castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Dan Rodríguez García
Departament	Antropologia Social i Cultural
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-237
Telèfon (*)	935813458
e-mail	dan.rodriguez@uab.cat
Horari d'atenció	A convenir

2. Equip docent

Nom professor/a	Dan Rodríguez García
Departament	Antropologia Social i Cultural
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-237
Telèfon (*)	935813458
e-mail	dan.rodriguez@uab.cat
Horari de tutories	A convenir

(Afegeix tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

3.- Prerequisits

Estar matriculat del curs.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

CONTEXTUALITZACIÓ:

Aquesta és una assignatura de quart curs del Grau en Antropologia Social i Cultural, dedicada a oferir formació sobre migracions (mobilitat humana) i relacions interculturals. S'abordaran conceptes bàsics, teories, dades i tendències sobre migracions internacionals i relacions interculturals. Es tracta, fonamentalment, d'oferir un utilatge bàsic i eines d'anàlisi crítica per poder comprendre i aproximar-se de forma organitzada a l'anàlisi d'aquesta realitat complexa. El curs en s'estructura en dues parts (en ordre cronològic): Migracions internacionals i Relacions interculturals.

OBJECTIUS FORMATIUS:

- 1) Familiaritzar-se amb els conceptes fonamentals i les principals teories explicatives del fenomen migratori, la diversitat cultural i les relacions interculturals.
- 2) Conèixer les etapes fonamentals i les tendències actuals de les migracions internacionals, així com el panorama sociodemogràfic a nivell global (Món) i local (Europa, Espanya i Catalunya).
- 3) Conèixer els principals models, debats i tendències en gestió de la immigració i la diversitat cultural, tant a nivell global com a nivell local.
- 4) Desenvolupar una perspectiva d'anàlisi històrica, holística (de conjunt), reflexiva i crítica sobre els fenòmens migratoris, la diversitat ètnica-cultural, i les relacions interculturals, que permeti emetre judicis basats en la Informació i l'anàlisi rigorosos.
- 5) Conèixer i utilitzar diferents fonts (bibliogràfiques, multimèdia, etc.) per a l'estudi dels fenòmens estudiats.
- 6) Desenvolupar habilitats escrites i comunicatives a través de l'estudi i el treball individual i grupal.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	C1. Aplicar els conceptes bàsics de l'Antropologia Social i Cultural a la comprensió de les relacions entre diferents societats i cultures.
Resultats d'aprenentatge	L'estudiant aprèn els conceptes bàsics de l'antropologia amb l'àmbit de les migracions i les relacions interculturals.
Competència	C2 Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesis
Resultats d'aprenentatge	L'estudiant és capaç de reconèixer i utilitzar correctament els conceptes bàsics de la teoria antropològica en relació a les relacions interculturals i l'antropologia de les migracions.
Competència	C3. Fer anàlisi antropològic de problemes socioculturals i eco-culturals actuals.
Resultats d'aprenentatge	L'estudiant aprèn a seleccionar i plantejar un estudi de cas sobre la matèria del curs. L'estudiant aprèn a sintetitzar i exposar oralment de manera clara i acurada els resultats d'un estudi de cas davant el grup-classe. L'estudiant aprèn a identificar i analitzar de manera reflexiva i crítica problemes socioculturals relacionats amb la gestió de la mobilitat i la diversitat.
Competència	T1. Buscar, seleccionar i gestionar de manera autònoma tant en fonts estructurades com en informació distribuïda a la xarxa. Saber utilitzar de forma experta les possibilitats d'Internet.
Resultats d'aprenentatge	L'estudiant aprèn a seleccionar i gestionar informació relacionada amb les migracions i la interculturalitat en diferents suports, tant bibliogràfic com en xarxa.
Competència	T4. Reconèixer i posar en pràctica habilitats per al treball en equip com el compromís amb el mateix, la col·laboració, la capacitat de resoldre problemes.
Resultats d'aprenentatge	L'estudiant sap treballar en equip i té la capacitat per debatre i plantejar arguments basats en l'anàlisi acurat.

6.- Continguts de l'assignatura

Part 1, Migracions:

- Conceptes fonamentals sobre migracions. Antropologia de les migracions.
- Teories i tipologies sobre migracions.
- Context global i etapes històriques, i tendències de les migracions internacionals.
- Transnacionalisme i *glocalitat* (local i global).
- Mobilitat i control. Migracions forçades, refugiats. Estudis de cas.
- Panorama sociodemogràfic de les migracions internacionals: Món, Europa, Espanya, Catalunya.
- Retorn i nova emigració d'espanyols a l'estranger en el context de crisi econòmica.

Part 2, Relacions interculturals:

- Conceptes fonamentals sobre cultura i diversitat.
- Teories i models de gestió de la diversitat en contextos d'immigració. Integració, pluralisme i interculturalitat.
- Les polítiques de la identitat: usos i abusos contemporanis de la idea de cultura i diferència en contextos d'immigració.
- El debat sobre la "segona generació".
- Claus i tendències en gestió de la immigració i la diversitat. Estudis de cas.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

La metodologia del curs inclou les següents modalitats: classes teòriques magistrals amb suport audiovisual, lectura de textos (obligatoris i recomanats), treball en grup (escrit i presentació oral), debats guiats, i examen final escrit.

Les dues terceres parts del curs es dediquen a l'exposició de continguts teòrics per part del professor, i la tercera a la presentació de treballs-exposicions grupals a classe per part de l'alumnat.

El material fonamental del curs és, a més de les classes teòriques, una bibliografia seleccionada i organitzada temàticament, una part de la qual és de lectura obligatòria (fonamental) i l'altra complementària.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes magistrals del professor	27	L'estudiant aprèn els conceptes bàsics de l'antropologia amb l'àmbit de les migracions i les relacions interculturals. L'estudiant és capaç de reconèixer i utilitzar correctament els conceptes bàsics de la teoria antropològica en relació a les relacions interculturals i l'antropologia de les migracions.
Exposició de treball en grup	15	L'estudiant aprèn a seleccionar i plantejar un estudi de cas sobre la matèria del curs. L'estudiant aprèn a identificar i analitzar problemes socioculturals relacionats amb la gestió de la mobilitat i la diversitat. L'estudiant aprèn a seleccionar i gestionar informació relacionada amb les migracions i la interculturalitat en diferents suports, tant bibliogràfic com en xarxa. L'estudiant sap treballar en equip i té la capacitat per debatre i plantejar arguments basats en l'anàlisi acurat. L'estudiant aprèn a sintetitzar i exposar oralment de manera clara i acurada els resultats d'un estudi de cas davant el grup-classe.
Prova escrita	1,5	L'estudiant aprèn a utilitzar el coneixement adquirit per respondre a preguntes relacionades amb el mateix. L'estudiant posa en pràctica les habilitats d'anàlisi crític. L'estudiant posa en pràctica l'exercici d'escriptura, amb bona expressió, claredat i precisió.

Supervisades

Tutories sobre treball-exposició en grup	10	L'estudiant aprèn a seleccionar i plantejar un estudi de cas sobre la matèria del curs, i a plantejar preguntes significatives que el guien en el procés d'aquesta activitat supervisada. L'estudiant aprèn a treballar col·laborativament en equip.
Tutories individuals	10	L'estudiant aprèn a plantejar i assimilar preguntes i feedback sobre el seu procés d'aprenentatge.

Autònomes

Lectura de textos	35	L'estudiant aprèn a seleccionar i gestionar informació relacionada amb les migracions i la interculturalitat en diferents suports, tant bibliogràfic com en xarxa.
Realització de treball en grup	20	L'estudiant aprèn a seleccionar i plantejar un estudi de cas sobre la matèria del curs. L'estudiant aprèn a identificar i analitzar problemes socioculturals relacionats amb la gestió de la mobilitat i la diversitat. L'estudiant aprèn a seleccionar i gestionar informació relacionada amb les migracions i la interculturalitat en diferents suports, tant bibliogràfic com en xarxa. L'estudiant sap treballar en equip i té la capacitat per debatre i plantejar arguments basats en l'anàlisi acurat.
Estudi personal	30	L'estudiant adquireix coneixements en l'àmbit de les migracions i les relacions interculturals, i pot elaborar anàlisis teòrics acurats dins aquest àmbit.

8.- Avaluació

Requisit del **80%** mínim d'assistència a classe per poder ser avaluat.

- Treball en grup: **25%** de la nota final.
- Exposició (presentació oral del treball) en grup: **35%** de la nota final.
- Prova escrita - Examen final: **40%** de la nota final.

Tota activitat presentada serà avaluada i la que no es presenti constarà com a "no presentada".

Sobre el treball i la Exposició:

Els grups per a la realització del treball escrit i la exposició oral seran de màxim de 3 persones, i les dates d'entrega i exposició seran inamovibles. El treball escrit s'entregarà a la vegada en format paper i també electrònic via correu electrònic.

La avaluació del treball i la presentació oral es basarà en els següents criteris: organització i estructura; nivell de redacció i expressió; volum, diversitat i adequació de les fonts consultades; originalitat; capacitat d'identificació dels aspectes clau i anàlisi crític; claredat en les argumentacions; i capacitat de diàleg i debat utilitzant el coneixement adquirit.

Qualsevol prova de plagi en els treballs (per lo qual s'utilitzen diversos programes informàtics) suposarà automàticament el suspès en aquesta assignatura.

Sobre l'examen final:

L'examen final es basarà en els continguts globals del curs, i podrà estructurar-se com examen tipus test o com a examen de combinació de definicions de conceptes clau del curs, preguntes temàtiques de desenvolupament, i comentari a partir d'un text.

Sobre la revaluació:

En cas de suspendre la avaluació continua, la **revaluació** consistirà en una prova d'examen únic. En cas d'haver presentat treball escrit i exposició i haver-lo aprovat, la nota de l'examen final serà el 70% de la nota de revaluació, i la del treball l'altra 30%.

Només els presentats i avaluats com a suspesos per avaluació continua podran presentar-se a la revaluació.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Treball en grup	20	(vegeu apartat 7)
Exposició (presentació oral del treball) en grup	15	(vegeu apartat 7)
Prova escrita	1,5	(vegeu apartat 7)

9- Bibliografia i enllaços web

FONAMENTAL / OBLIGATÒRIA:

Arango, J. (2007) "La població mundial". En: J. Romero (coord.) *Geografia Humana*. Barcelona: Ariel, 2ª edició, Cap. 3 (pp. 57-105).

Arango, J. (2003) "La explicació teòrica de las migraciones: luz y sombra", *Migración y Desarrollo*, 1: 1-29.

http://www.ucm.es/info/gemi/descargas/articulos/42ARANGO_La_Explicacion_Teorica_Migraciones_Luces_Sombras.pdf

Castles, S.; Miller, M. (2004) "Introducción". En: *La era de la migración: movimientos internacionales de población en el mundo moderno*. México: Universidad Autónoma de Zacatecas, pp. 11-32.

http://biblioteca.diputados.gob.mx/janium/bv/ce/scpd/LIX/era_mig.pdf

Kottak, C. (2007) Capítols 3 ("Cultura"), 4 ("Etnicidad y raza"), 12 ("El sistema mundial moderno") y 14 ("Intercambio cultural y supervivencia") de: *Introducción a la Antropología Cultural. Espejo para la humanidad*. Madrid: McGraw-Hill.

Manuels de referència:

Barañano, A. et al. (coords.) (2007) *Diccionario de las Relaciones interculturales. Diversidad y globalización*. Madrid: Complutense.

Blanco, C. (2000) *Las migraciones contemporáneas*. Madrid: Alianza.

Giménez, C.; Malgesini, G. (2000) *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo interculturalidad*. Madrid: Catarata.

COMPLEMENTÀRIA:

1. Migracions:

Manuels i lectures generals:

Blanco, C. (2000) *Las migraciones contemporáneas*. Madrid: Alianza.

Bretell, C.; Hollifield, J. (2008) *Migration Theory: Talking Across Disciplines*. New York: Routledge, 2nd ed.

Cardelús, J.; Pascual de Sans, À. (1979) *Movimientos migratorios y organización social*. Barcelona: Península.

Castles, S.; Miller, M. (2009) *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. Hampshire: Palgrave, Macmillan, 4th edn.

Checa, F.; Checa, J.C.; Arjona, A. (eds.) *Migración y derechos humanos*. Barcelona: Icaria.

De la Dehesa, G. (2008) *Comprender la inmigración*. Madrid: Alianza.

Giménez, C. (2003) *Qué es la inmigración*. Barcelona: Integral.

Giménez, C.; Malgesini, G. (2000) *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo interculturalidad*. Madrid: Catarata.

International Migration Law: Glossary on Migration - IOM:

www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/published_docs/serial_publications/Glossary_eng.pdf

Koser, K. (2007) *International Migration: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.

Legrain, P. (2008) *Inmigrantes. Tu país*. Barcelona: Intermón Oxfam.

Massey, D.; Arango, J.; Hugo, G.; Kouaouci, A.; Pellegrino, A.; Taylor J. (eds.) (2009) *Worlds in Motion*.

- Understanding International Migration at the End of the Millennium*. New York: OUP.
- Ribas Mateos, N. (2004) *Una Invitación a la sociología de las migraciones*. Barcelona: Bellaterra.
- Nair, S.; De Lucas, J. (1999) *El desplazamiento en el mundo. Inmigración y temáticas de identidad*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- Nair, S. (2001) *La inmigración explicada a mi hija*. Barcelona: Plaza y Janés Editores.
- Nair, S. (2006) *Y vendrán. Las migraciones en tiempos hostiles*. Barcelona: Bronce.
- Portes, A.; DeWind, J. (Ed.) (2006) *Repensando las migraciones. Nuevas perspectivas teóricas y empíricas*. Zacatecas: Universidad Autónoma de Zacatecas.
- Sayad, A. (1992) *L'immigration ou les paradoxes de l'alterité*. Brussels: De Boeck-Wesmael.
- Segal, U.; Elliott, D.; Mayadas, N. (2010) *Immigration Worldwide: Policies, Practices, and Trends*. New York: OUP.
- Spencer, S. (ed.) (2003) *The Politics of Migration: Managing Opportunity, Conflict and Change*. Oxford: Blackwell.
- Vertovec, S. (2010) *Transnationalism*. London: Routledge.
- Vargas-Silva, C. (ed.) (2012) *Handbook Of Research Methods In Migration*. Northampton, MA: Oxford University Press.

Immigració al Sud d'Europa, Espanya, Catalunya:

- Aja, E.; Arango, J.; Oliver, J. (dirs.) (2012) *La hora de la integración. Anuario de la inmigración en España. Edición 2011*. Barcelona: CIDOB.
- Alarcón, A. (dir) (2010) *Joves d'origen immigrant a Catalunya. Necessitats i demandes. Una aproximació sociològica*. Barcelona, Secretaria de Joventut.
- Aparicio, R.; Tornos, A. (2012) *La socialización juvenil de las segundas generaciones de la inmigración: factores, metas, transformaciones identitarias*. Madrid, Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
- Bruquetas-Callejo, M. et al. (2011) The Case of Spain. In *Migration Policymaking in Europe: The Dynamics of Actors and Contexts in Past and Present*, eds. G. Zincone, R. Penninx, y M. Borkert. Amsterdam: Amsterdam University Press - IMISCOE, pp. 291-323.
- Cabré, A. (1999) *El sistema català de reproducció: Cent anys de singularitat demogràfica*. Barcelona: Proa.
- Cachón Rodríguez, L. (2008) "La integración de y con los inmigrantes en España: debates teóricos, políticas y diversidad territorial", *Política y Sociedad*, 45 (1): 205-235.
- Candel, F. (1967) *Els altres catalans*. Barcelona: Edicions 62.
- Candel, F.; Cuenca, J.M. (2001) *Els altres catalans del Segle XXI*. Barcelona: Planeta.
- Colectivo IOÉ (1999) *Inmigrantes, trabajadores, ciudadanos. Una visión de las migraciones desde España*. Valencia: Universitat de Valencia.
- Domingo, A. (2010) "La immigració i els reptes de futur en la Catalunya del 2030", *Quaderns d'Acció Social i Ciutadania*. Barcelona, Departament d'Acció Social i Ciutadania, 9: 45-50.
- Izquierdo Escribano, A. (1996) *La inmigración inesperada*. Madrid: Trotta.
- King, R. (ed.) (2001) *The Mediterranean Passage. Migration and New Cultural Encounters in Southern Europe*. Liverpool: Liverpool University Press.
- Miguel Luken, V. de, Rodríguez García, D., Solana Solana, M., Pascual de Sans, A. (2012) *La Població immigrada a Catalunya: consideracions sobre les seves condicions d'assentament i integració a partir de les dades de l'ENI 2007*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Moreno, F.J., Bruquetas-Callejo, M. (2011) *Inmigración y Estado de bienestar en España*. Barcelona: Obra Social la Caixa, CSIC, Col. Estudios Sociales 31.
- Muñoz, F., Izquierdo, A. (1989) "L'Espagne, pays d'immigration", *Population*, 44 (2): 257-89.
- Oliver Alonso, J. (2006) *España 2020: Un mestizaje ineludible. Cambio demográfico, mercado de trabajo e inmigración en las comunidades autónomas*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònòmics.
- Pajares, M. (2010) *Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2010*. Madrid: Observatorio Permanente de la Inmigración 25, Ministerio de Trabajo e Inmigración.
- Rodríguez García, D.; Solana Solana, M.; De Miguel Luken, V.; Pascual De Sans, À. (2013) "La integración de la población inmigrada en Cataluña: un análisis a partir de la encuesta nacional de inmigrantes de 2007, y una aproximación al impacto posterior de la crisis económica", *Biblio 3W*. Revista Bibliográfica de Geografía y Ciencias Sociales, XVIII (1040): <http://www.ub.es/geocrit/b3w-1040.htm>
- Pérez-Díaz, V. et al. (2001) *España ante la inmigración*, Barcelona: Fundació la Caixa, Colección Estudios Sociales, 8.
- Solé, C. (1981) *La integración sociocultural de los inmigrantes en Cataluña*. Madrid: CIS.
- Zapata-Barrero, R. (2004) *Inmigración, innovación política y cultura de acomodación en España*. Barcelona: Fundación CIDOB.

Webgrafia:

International Organization for Migration (IOM): <http://www.iom.int/>
 Global Migrant Origin Database - Interactive Map: <http://migrationsmap.net>
 United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): <http://www.unhcr.org>
 Immigration Data Hub - MPI: <http://www.migrationinformation.org/datahub/>
 The Age of Migration (Castles and Miller) - Website: <http://www.age-of-migration.com>
 Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>
 EU Immigration Portal - European Commission: <http://ec.europa.eu/immigration/>
 Instituto Nacional de Estadística (INE): www.ine.es
 Observatorio Permanente Inmigración: <http://extranjeros.mtin.es/es/ObservatorioPermanenteInmigracion/>
 Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat): <http://www.idescat.cat/poblacioestrangera/>
 MigraCat (Observatori de la Immigració a Catalunya): <http://www.migracat.cat/>
 Direcció General per a la Immigració, Generalitat de Catalunya: <http://www.gencat.cat/bsf/immigracio>
 Museu d'Història de la Immigració de Catalunya: <http://www.mhic.net/>
 Portal de la Immigració a Barcelona: <http://oslo.geodata.es/acsar/estudi-immigracio.php>

2. Relacions interculturals:

Cultura i diversitat:

Aguirre Baztán, A. (ed.) (1993) *Diccionario temático de Antropología*. Barcelona: Boixareu Universitaria.
 Barañano, A. et al. (coords.) (2007) *Diccionario de las Relaciones interculturales. Diversidad y globalización*. Madrid: Complutense.
 Barfield, T. (ed.) (2001) *Diccionario de antropología*. Barcelona: Bellaterra.
 Barth, F. (1976) *Los grupos étnicos y sus fronteras. La organización social de las diferencias culturales*. México: FCE.
 Bastide, R. (1970) *El prójimo y el extraño. El encuentro de las civilizaciones*. Buenos Aires: Amorrortu.
 Bohannan, P. (1996) *Para raros nosotros. Introducción a la antropología cultural*. Madrid: Akal Ediciones.
 Cavalli-Sforza, L. (1994) *Qui som? Història de la diversitat humana*. Barcelona: Institut Català d'Estudis Mediterranis.
 Kahn, J.S. (ed.) (1975) *El concepto de cultura: textos fundamentales*. Barcelona: Anagrama.
 Kottak, C. (2007) *Introducción a la Antropología Cultural. Espejo para la humanidad*. Madrid: McGraw-Hill.
 San Román, T. (1996) *Los muros de la Separación. Ensayo sobre alterofobia y filantropía*. Madrid/Bellaterra: Tecnos/Servei de Publicacions de la UAB.
 Todorov, T. (1988) *Cruce de culturas y mestizaje cultural*. Madrid: Jucar.
 Todorov, T. (1991) *Nosotros y los Otros*. Madrid y México: Siglo XXI.
 Touraine, A. (1998) *¿Podemos vivir juntos? Iguales y diferentes*. Madrid: PPC.
 Valdés, M. (2007) "Etnocentrismo y relativismo cultural". En: A. Barañano, J.L. García, M. Cátedra y M.J. Devillard (coords.) *Diccionario de las Relaciones interculturales. Diversidad y globalización*. Madrid: Complutense, pp. 132-136.
 Wyn Davies, M. (2005) *Antropología para principiantes*. Buenos Aires: Era Naciente.

Gestió de la diversitat, integració dels immigrants i minories:

AA.VV (1998) *La interculturalidad que viene*. Barcelona: Icaria.
 Alba, R.; Nee, V. (1997) "Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration", *International Migration Review*, 31 (4): 826-75.
 Aparicio, R. (2005) "¿Qué es eso que llamamos integración?", *Tiempo de Paz*, 76: 37-47.
 Aparicio, R.; Tornos, A. (2009) "Migraciones, diversidad cultural y teoría de la cultura", *Papers Revista de Sociología*, 94: 139-153.
 Baumann, G. (2001) *El enigma multicultural. Un replanteamiento de las identidades nacionales, étnicas y religiosas*. Barcelona: Paidós.
 Brah, A. (1996) *Cartographies of Diaspora. Contesting identities*. London: Routledge.
 De Lucas, J. (1999) *Derechos de las minorías en una sociedad multicultural*. Madrid: Consejo General del Poder Judicial.
 Delgado, M. (1998) *Diversitat i integració*. Barcelona: Empúries.
 Giménez, C. (2010) *El interculturalismo: Propuesta conceptual y aplicaciones prácticas*. Zarautz, Ikuspegi: Observatorio Vasco de Inmigración.

- Gordon, M. (1964) *Assimilation in American Life: the Role of Race, Religion, and National Origins*. New York: Oxford University Press.
- Grillo, R. (1998) *Pluralism and the Politics of Difference: State, Culture, and Ethnicity in Comparative Perspective*. Oxford: Clarendon Press.
- Gualda, E. (2001) *Integración Social de los inmigrantes y modelos teóricos que la explican*. Huelva: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Huelva.
- Gutman, A. (ed.) (2003) *El multiculturalismo y la política del reconocimiento*. México: F.C.E.
- Heller, A.; Zolberg, A. R. (1996) *The Challenge of Diversity. Integration and Pluralism in Societies of Immigration*. Vienna: Avebury.
- Joppke, C. (2004) "The retreat of multiculturalism in the liberal state: theory and policy", *The British Journal of Sociology*, 55 (2): 237-57.
- Kymlicka, W. (1996) *Ciudadanía multicultural. Una teoría liberal de los derechos de las minorías*. Barcelona: Paidós.
- Maalouf, A. (2004) *Identidades asesinas*. Madrid: Alianza.
- Martiniello, M. (1998) *Salir de los guetos culturales*. Barcelona: Bellaterra.
- Modood, T. (2007) *Multiculturalism: A Civic Idea*. Oxford: Polity Press.
- Moreas, J. (2000) "Islamofobia: ¿un nuevo término en el vocabulario de la exclusión?". En: *Informe Anual sobre el racismo en el Estado Español*, Barcelona: SOS Racismo-Icaria, pp. 126-135.
- Parekh, B. (2006) *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*. London: Macmillan.
- Penninx, R. (2005) "Integration of migrants: economic, social, cultural and political dimensions". En: M. Macura, A. MacDonald, y W. Haug (eds.) *The new demographic regime. Population challenges and policy responses*, New York & Geneva: United Nations, pp. 137-152.
- Portes, A.; Zhou, M. (1993) "The New Second Generation: Segmented Assimilation and Its Variants among Post-1965 Immigrant Youth", *The Annals*, 530: 74-96.
- Pujadas, J. J. (1993) *Etnicidad. Identidad cultural de los pueblos*. Madrid: Eudema.
- Putnam, R. (2007) "E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century", The 2006 Johan Skytte Prize Lecture, *Scandinavian Political Studies*, 30 (2): 137-174.
- Rex, J.; Mason, D. (eds.) (1994) *Theories of race and ethnic relations*. Cambridge: CUP.
- Rodríguez García, D. (2010) "Beyond Assimilation and Multiculturalism: A Critical Review of the Debate on Managing Diversity", *Journal of International Migration and Integration*, 11 (3): 251-271.
- Rodríguez García, D. (2010) *Retos y tendencias en la gestión de la inmigración y la diversidad en clave transatlántica*, Documentos CIDOB Migraciones 21, Barcelona: Fundació CIDOB.
- Rumbaut, R.; Portes, A. (eds) (2001) *Ethnicities: Children of Immigrants in America*. Berkeley: University of California Press.
- San Román, T. (1985) "Antropología Aplicada y relaciones étnicas", *REIS*, 27: 175-183.
- San Román, T. (comp.) (1994) *Entre la marginación y el racismo. Reflexiones sobre la vida de los gitanos*. Madrid: Alianza Universidad.
- Solé, C.; Alcalce, R. (2002) "El concepto de integración desde la sociología de las migraciones", *Migraciones*, 12: 9-41.
- Stolcke, V. (1994) "Europa: Nuevas fronteras, nuevas retóricas de exclusión". En: VV.AA. *Extranjeros en el paraíso*, Barcelona: Virus, pp. 235-267.
- Stolcke, V. (2004) "¿Qué entendemos por integración social de los inmigrantes?". En: F. Checa, J.C. Checa y A. Arjona (eds.) *Migración y derechos humanos*. Barcelona: Icaria, pp. 17-46.
- Vertovec, S. (1999) "Més multi, menys culturalisme: l'antropologia de la complexitat cultural i les noves polítiques del pluralisme", *Revista d'Etnologia de Catalunya*, 15: 8-21.
- Vertovec, S.; Baumann, G. (2009) *Conceiving Multiculturalism: From Roots to Rights*. London: Routledge.
- Werbner, P.; Modood, T. (eds.) (1997) *Debating Cultural Hybridity. Multicultural Identity and the Politics of Anti-Racism*, London: Zed Books.

Webgrafia:

Declaración Universal de los Derechos Humanos: <http://www.unhchr.ch/udhr/lang/spn.htm>
 Mapahumano: <http://mapahumano.fiestras.com>
 Tribes: <http://www.bbc.co.uk/tribe/index.shtml>
 S.O.S Racisme Catalunya : <http://www.sosracisme.org>
 Museu Etnològic de Barcelona: www.museuetnologic.bcn.cat

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRESENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE